

humanitas



Inhoud

'Loont het de moeite', verzucht de heer Van Grootheest in een kritisch artikel over het beleid van C.R.M. waarmee dit keer ons blad begint.

Een driemanschap heeft zich over de emancipatie van de 'man' gebogen, zie het artikel onder de titel: Kan de man ook helpen? ('t Is maar hoe je de klemtoon legt!). (pag. 14). Vanzelfsprekend besteden wij ook nu aandacht aan de samenlevingsopbouw; de heer Sevink, directeur van het gewest Zuid-Holland, betoogt dat samenlevingsopbouw niets nieuws onder de Humanitas-zon is, ondanks het feit, dat de maatschappelijke dienstverlening de laatste jaren wellicht te veel aandacht gekregen heeft. (pag. 16).

De heer Sie schenkt aandacht aan de ontwikkeling van het algemeen maatschappelijk werk in Rotterdam, terwijl de heer Wolf, zij het op geheel andere wijze, hetzelfde onderwerp in Haarlem belicht. (resp. pag. 22 en 20).

Naast genoemde hoofdartikelen wordt in dit nummer korte informatie gegeven over een aantal zaken, zoals o.a. de start van onze actie met betrekking tot de samenlevingsopbouw, gesprek over abortuswetgeving, regeling oorlogsslachtoffers, de ontwikkelingen op het terrein van de kinderscherming en last but not least: 'Onze tijd'.



Uitgave van de Nederlandse Vereniging voor
Maatschappelijk werk Humanitas

Redactie: T. van Grootheest, B. W. Droste, H. van Dijk,
A. Hogers, P. H. Hooy en W. Post (red. secretaris).

Redactie-adres: J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam
Telefoon 020-73 94 44.

Loont het de moeite . . . ?

Ik ben zo dom geweest om in het decembernummer van dit blad een artikel te schrijven onder de titel:

'Loont het de moeite de overheid serieus te nemen'.

Dat was dom, althans onverstandig, althans niet slim. Want wie bijt er nu in de hand die hem te eten geeft? Wie gaat er op de tenen staan van degene van wie hij voor zijn hele bestaan nagenoeg met huid en haar afhankelijk is? Dat doe je niet, dat is dom en vandaar en zodoende. Vreemder wordt het nog als in het februari-nummer van ditzelfde blad een artikel verschijnt over de inspraak van de gezinsverzorging op het overheidsbeleid. Dat artikel loopt niet over van waardering voor de wijze waarop het Ministerie van C.R.M. het overleg met de particuliere organisaties over een aantal ingrijpende beleidsmaatregelen (niet) heeft gepleegd. Is het niet verschrikkelijk onverstandig om zo iets open en bloot af te drukken? Ja, dat is erg onverstandig! Maar het wordt nog erger, omdat we in dit nummer nog eens op handel en wandel van het Ministerie van C.R.M. zullen ingaan.

Dat is natuurlijk helemaal niet verstandig, maar er zijn van die situaties die tot onverstandig handelen nopen. Daar gaan we dus.

We schrijven 1 maart 1971.

Voor ons ligt een circulaire van het Ministerie van C.R.M. ondertekend mede namens de Minister (dat Zij spoedig geheel moge herstellen) door de Staatssecretaris, de heer mr. H. J. v. d. Poel. Deze circulaire begint als volgt:

'Bij de behandeling van de begroting 1971 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal is een aantal maatregelen aangekondigd met betrekking tot de samenwerkingsorganen en de instellingen voor algemeen maatschappelijk werk. Deze maatregelen beogen enerzijds tegemoet te komen aan de toenemende moeilijkheden welke deze instellingen ondervinden bij de financiering van de hulpverlening, en anderzijds een verruiming van de bestaande subsidiën. Met terugwerkende kracht tot 1 januari 1971 zal het rijkssubsidiepercentage voor de organen van samenwerking, met uitzondering van de landelijke samenwerkingsorganen, en voor het algemeen maatschappelijk werk worden verhoogd van 45 naar 47 pct. Bij de vaststelling van het maximaal subsidie 1971 en de overmaking van het tweede voorschot zal hiermee (ambtshalve) rekening worden gehouden.

Nagegaan zal worden of, en zo ja in hoeverre de afkoopsommen voor de apparaatskosten en de toeslag daarop voor het gebruik van een auto zijn achtergebleven bij de kosten-stijging.'

Grote vreugde heerst alom na het lezen van deze alinea. Deze vreugde blijft onverminderd voortduren tot bijna aan het einde van de circulaire, daar komt de aap, om niet te zeggen, de verschrikkelijke sneeuwman uit de mouw,

wat zien onze van verbazing uitpuilende ogen? Dit:

'De tengevolge van deze maatregelen toenemende uitgaven zullen, voor de samenwerkingsorganen en het algemeen maatschappelijk werk, binnen de begrotingspost voor deze werkvormen moeten worden gevonden. In verband daarmee zal tot nader aankondiging, géén subsidie meer kunnen worden verleend in salaris en bijkomende kosten van functionarissen die, hetzij ter uitbreiding van het personeelsbestand, hetzij ter vervulling van vacatures, worden aangesteld na de datum van deze circulaire.'

Je houdt het niet voor mogelijk.

Stel u voor dat de heer Albert Heyn, die zoals velen onder u zullen weten een kruidenierszaak drijft een advertentie in de krant zou zetten, waarvan de inhoud ongeveer als volgt zou luiden:

Ik A.H. ben zeer begaan met het lot van de huisvrouw, die door de stijgende kosten van levensonderhoud steeds minder voor haar huishoudgeld kan kopen.

Daarom heb ik na gemeen overleg met de aandeelhouders mijner N.V. besloten de prijs van de koffie die ik onder het merk 'Goudboontje' verkoop vanaf maandag a.s. met 20 ct per pakje van 250 gram te verlagen. P.S.

Om de verliezen die daaruit wellicht zullen voortvloeien enigszins op te vangen heb ik tevens besloten met ingang van dezelfde maand mijn filialen niet meer te bevoorraden met koffie van het merk 'Goudboontje'.

Hoogachtend,
Albert.

Een dergelijke advertentie plaatst Albert Heyn natuurlijk niet, hij is wel wijzer. Maar als het om ministeriële circulaire gaat dan is niets te dol. Zelfs niet als zo'n circulaire voorafgegaan is door:

- a. een nota van het Ministerie van C.R.M. over de functie van de samenwerkingsorganen, waarin gesteld wordt, dat het zo noodzakelijk is, dat aan instellingen voor maatschappelijk werk leidinggevende functionarissen worden verbonden, die door het Ministerie gesubsidieerd zullen worden,
- b. een adviesaanvraag aan de Nationale Raad voor Maatschappelijk Welzijn waarin wordt gesteld, dat het de Minister wenselijk voorkomt over te gaan tot het formeren van grote instellingen voor Algemeen Maatschappelijk Werk met liefst meer dan 5 functionarissen.
- c. een memorandum over de wetgeving waarin zo duidelijk wordt gesteld, dat de minister en haar staatssecretaris het als een groot gemis ervaren, dat de rechtspositie van de instellingen en het bij deze instellingen in dienst zijnde personeel door de subsidieregelingen niet in voldoende mate wordt gewaarborgd.

Wat kun je daar nu aan doen?

Eigenlijk twee dingen, naar Rijswijk reizen, liefst te voet als duidelijk teken van deemoedigheid, voor het gebouw van het ministerie gaan staan, eerbiedig de pet of enig ander hoofddeksel afnemen en beleefd vragen om binnengelaten te worden. Als zulks wordt toegestaan, en het zal worden toegestaan, want zo zijn we wel, nederig vragen dan of de aangekondigde maatregel met enige soepelheid kan worden toegepast, het antwoord zal dan luiden: 'Ja zeker, dat zal hij!' Daarna weer naar huis gaan, ook weer bij voorkeur te voet, en afwachten. Dat is een en volgens insiders zeer veel toegepaste methode.

Er is ook een andere weg.

Deze: de betrokken organisaties steken de koppen bij elkaar en geven daarna duidelijk te kennen, dat ze het voor gezien houden, als nu niet op korte termijn de subsidiëring van het welzijnswerk wettelijk geregeld wordt. En dan niet in eerste instantie de wettelijke regeling van allerlei structuurtjes, maar heel doodgewoon van de subsidiëring.

(Vervolg op pagina 14)

Kan de man ook helpen?

Het rimpelige wezentje ligt in de wieg. Vader en moeder zijn erg gelukkig ermee hopen we en we willen hen een cadeautje geven voor de jonggeborene om ze nog gelukkiger te maken. We stappen naar een babykleertjeswinkel en we laten ons voorlichten over wat er allemaal te koop is. De vriendelijke dame achter de toonbank informeert als we zeggen dat we een trappelpak willen hebben of het nieuwe mensje een jongetje is of een meisje. Al naar gelang ons antwoord komt ze met een blauwe of een roze toestand aan en als we een keuze hebben gemaakt uit trappelpakken met blauwe beren, blauwe konijnen, blauwe eenden, want het rimpelige wezentje is zoals we uit het blauwe strikje aan het geboortekaartje hebben geleerd een mannelijk specimen van het soort mens, wordt het cadeau ingepakt in een witte doos met blauwe linten als het een dure zaak is of een blauw papiertje als de beperkte som geld die wij voor dit cadeau hebben uitgetrokken ons noopt naar een 'volkszaak' te gaan.

Al aan het allerprilste begin van een mensenleven wordt zo een onderscheid gemaakt. Er zijn twee soorten mens, het vrouwmens en het manmens en daar moet rekening mee worden gehouden. We doen dat braaf en als we later een cadeautje gaan kopen voor de jarige dan kopen we in geval van een jonge-

tje een auto, hamertje en voor het meisje een pop die mamma kan zeggen. Dat het jongetje misschien liever een pop wil hebben komt niet bij ons op, — dan zou het moeilijk zijn want de pop die papa zegt moet nog uitgevonden worden — en we vinden het gek als we tijdens de verjaarsvisite zien dat het knaapje rondloopt met speelgoed-bezem, dito stoffer en blik. Als z'n zusje dat nou zou doen, ja dan zouden we haar prijzen en zeggen dat ze al zo'n knappe huisvrouw is, en dat ze zo goed haar moeder helpt. Maar ziet, wat gebeurt er, de zoon, de stamhouder pakt z'n blokkendoos en gaat een pracht van een toren bouwen en we vinden daarin aanleiding om op te merken dat hij een flinke metselaar zal worden. Met ons gedrag stimuleren we het typisch vrouwelijke gedrag en dat verhoogt de beleving van de eigenwaarde van het meisje (meid) en datzelfde gaat op voor de jongen (jongetje) en dat is waarschijnlijk één van de redenen waarom in de huidige maatschappij mannen en vrouwen ieder de hen toebedeelde rollen overeenkomstig de vanouds bekende normen en waarden en verwachtingen spelen. Als die toestand gehandhaafd moet worden, dan moet gedrag dat in overeenstemming hiermee is beloond worden en worden afwijkingen van het vertrouwde patroon negatief beoordeeld; daardoor hebben bestaande situaties de neiging zich te continueren ook al is helemaal niet meer duidelijk waarom en er zelfs tegenargumenten worden aangevoerd en betekenis krijgen voor de verandering in het bestaande patroon. Er is een aanzet te bespeuren dat mensen langzamerhand aan andere elementen (eigen) waarde gaan ontnemen, dan aan de traditionele man/vrouw verhouding: mens zijn wordt belangrijker dan man, respectievelijk vrouw zijn.

Dit is een verandering van normen en waarden en daarmee van gedragingen en dat veranderingsproces kan aanleiding geven tot onzekerheid en acties tot behoud van het oude vertrouwde systeem. Die acties kunnen intenser worden naarmate de waarde en de beleving ervan meer centraal staat en dat is met de rolverdeling man/vrouw wel het geval:

in principe hoort de man het brood te verdienen voor vrouw en kinderen en de vrouw hoort thuis bij de kinderen en dan

voornamelijk nog in de keuken. Nu zit daar, zoals al is geconstateerd, verandering in:

de getrouwde vrouw met een part-time baantje is wel geaccepteerd, de vrouw met een volledige betrekking met status en zo, daar wordt door heel wat mensen nog al vreemd tegenaan gekeken en er wordt vaak toch min of meer aangenomen dat — als ze getrouwd is — ze de kinderen wel moet verwaarlozen en als ze niet getrouwd is zij dan wel minder aantrekkelijk als huwelijkspartner zal zijn.

Als het de vrouw betreft is de maatschappij wel vertrouwd met het beeld emanciperende vrouw, maar de problemen komen wellicht met grote hevigheid aanrollen als het gaat om een man die meer ontplooiingsmogelijkheden voor zich wenst en bijvoorbeeld een beroep van gezinsverzorger wil kiezen. Dat idee is niet zo gek want eerder is al naar voren gebracht dat er in de huidige samenleving een heroriëntering plaatsvindt omtrent de traditionele mannen en vrouwenrollen. Men denke bijvoorbeeld aan Dolle Mina en Man/Vrouw/Maatschappij. Om die verandering verder te helpen zou de verscheidenheid aan beroepen uitgebreid moeten worden met name door de van oudsher 'typisch vrouwelijke beroepen' open te stellen voor de man en uiteraard ook andersom. Het wordt daardoor beter mogelijk voor de man zowel als de vrouw (voor de mens) een beroep te kiezen wat het beste bij hem of haar past en een man moet als hij dat wil gezinsverzorger kunnen worden.

Kan het bovenstaande gelden als een ideologisch argument om de gezinsverzorging toegankelijk te maken voor mensen er is ook nog een zakelijk argument:

de vraag naar gezinsverzorg(st)ers is groter dan het aanbod, intrede van de man bij de instellingen voor gezinsverzorging zou een bijdrage kunnen leveren tot een betere taakvervulling van deze instellingen.

Wat moet er nu gaan gebeuren om de man in de gezinsverzorging toe te laten. Dat is een vraag naar meerdere kanten: Om te beginnen hoe staan de instellingen zelf hier tegenover? Zijn zij bereid als een man solliciteert hem aan te nemen? Vervolgens, wat zouden de cliënten ervan vinden als er een man het huis binnenstapt, om als de moeder om

(Vervolg van pagina 13)

En met name deze elementen:

a. de rechtsbescherming van de instellingen en de bij deze instellingen werkzame personen,

b. het beroep ten aanzien van subsidiebeslissingen van de overheid. Daarna kan dan wel weer gesproken worden over structuren. Overleg daarover heeft voor de particuliere instellingen geen enkele zin zolang dit moet plaatsvinden vanuit een volledig van de overheid afhankelijk positie.

Zal deze laatste weg gevolgd worden? Ik denk het niet. Want wie is er nu zo onverstandig te bijten in de hand die hem het voedsel aanreikt?

Wie is er zo dom om op de tenen te gaan staan van degene van wie hij afhankelijk is?

T. v. Gr.

gezondheidsredenen verhinderd is, het werk te verrichten. Een belangrijke vraag is ook nog hoe de vrouwelijke medewerkers in de bestaande instellingen tegenover eventuele mannelijke collega's staan. En dan is er nog een vraag aan de mannen: willen zij wel?

Naast de instellingen zijn er nog twee instituties die bij deze veranderingen betrokken dienen te worden en wel de subsidiërende overheid en de opleidingen. Wat de laatste betreft: zij zouden bereid moeten zijn mannelijke leerlingen aan te nemen zoals de andere instantie: de overheid, bereid behoort te zijn de omschrijving 'vrouwelijk' uit de subsidieregeling te schrappen en bovendien nog om de beloning sterk te verhogen.

Voordat het zover is dat een man aan een deur belt en zich aankondigt met de woorden: 'Ik ben de gezinsverzorger' zal er een lange weg afgelegd moeten worden. Veel weerstanden moeten overwonnen worden. Het lijkt ons de taak van Humanitas, die toch bij wil dragen aan een gezonde maatschappij de eerste stappen op die weg te zetten.

vD, JSF, RW.

Dokumentatie- map over abortus

De Documentatie- en informatiecentrale De Horstink in Amersfoort heeft een dokumentatiemap samengesteld met rapporten van medische deskundigen, gynecologen, psychiaters en seksuologen over abortus. Ook zijn artikelen en beschouwingen opgenomen die het vraagstuk vanuit etisch, medisch en juridisch en antropologisch oogpunt benaderen en artikelen die in andere landen zijn gepubliceerd.

De map is bij het DIC in Amersfoort te bestellen door storting van f 5,50 op giro 1607458 met vermelding 'abortusmap'.

Van de zijde van de algemene bond van ambtenaren ontvingen wij het verzoek om het hieronder volgende commentaar op het 'Memorandum voorbereiding wetgeving maatschappelijk en cultureel welzijn', op te nemen in ons blad.

De redactie heeft aan dit verzoek gevolg willen geven, omdat zij van mening is dat dit commentaar een waardevolle bijdrage levert tot de discussie, die ook binnen Humanitas over dit memorandum aan de gang is.

1. De vakbeweging dient betrokken te zijn bij de ontwikkeling van het maatschappelijke en culturele welzijn.
2. In het kader van de vakcentrales zal de aandacht gericht moeten zijn op de algemene aspecten van het maatschappelijk en cultureel welzijn, zoals in een wet geregeld.
3. Voor de ABVA — als organisatie van personeel in genoemde sectoren — is er de specifieke taak, aandacht te schenken aan de consequenties van een wetgeving ten aanzien van de regelingen van de arbeidsvoorwaarden.
4. Het is niet juist, dat het memorandum — en daarmee waarschijnlijk een komende wetgeving — zich beperkt tot de werkerterreinen die vallen onder het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Een wettelijke regeling zal ook moeten gelden voor die werksoorten, die nu vallen onder de werkingssfeer van de ministeries van Justitie en Sociale Zaken en Volksgezondheid.
5. Uit het oogpunt van belangenbehartiging dient in een wettelijke regeling van het maatschappelijk en cultureel welzijn geregeld te worden een overlegstelsel ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, waarin werkgevers, werknemers en subsidiërende overheid een eigen plaats innemen.
6. In dit overlegstelsel moet tot uiting komen:
 - a. het civielrechtelijk karakter van de arbeidsovereenkomst van de meerderheid der werknemers in deze sectoren;
 - b. de verantwoordelijkheid van de subsidiërende overheid ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden.
7. Het overlegstelsel, als bedoeld onder 4, zal opgebouwd moeten zijn uit overlegorganen ten behoeve van de verschillende werksectoren.
8. De arbeidsvoorwaarden van de werknemers, werkzaam in de welzijnszorg, dienen vergelijkbaar te zijn met die van vergelijkbaar personeel in overheidsdienst.
9. De rechtspositie van het personeel van gesubsidieerde instellingen dient door middel van bindende overeenkomsten tussen werkgevers en werknemers nader uitgebouwd te worden. De opvatting zoals neergelegd in het memorandum dat het Burgerlijk Wetboek voldoende rechtsbescherming biedt, is onzes inziens onvoldoende.
10. Een wettelijke regeling dient de uitbouw van de medezeggenschap door de werknemers te bevorderen.
11. Het onderbrengen door de subsidiërende overheid van personeelslasten onder apparaats- c.q. exploitatiekosten is onacceptabel.
12. In een wettelijke regeling dient voorts vastgelegd te worden:
 - a. een gelijk recht op subsidie op de personeelslasten voor de uitvoerende c.q. plaatselijke organen, zodat men niet afhankelijk is van de mogelijkheid c.q. bereidheid tot subsidiëring door de lagere overheden;
 - b. het recht op beroep op beslissingen van overheden, inzake (personeels-)subsidies.
13. Daar er een relatie ligt tussen het organisatiepatroon van het maatschappelijk en cultureel welzijn en de belangenbehartiging van de werkers daarin werkzaam, zal een wetgeving een 'stroomlijning' van dit organisatiepatroon moeten bevorderen. Deze 'stroomlijning' — waarmee bedoeld wordt het zoveel mogelijk voorkomen van overlappingen van gelijke instellingen en werksoorten — zal een kwantitatieve en kwalitatieve uitbouw van het werk bevorderen.

Samenlevingsopbouw en de doelstellingen van Humanitas

Maatschappelijk werk in de ruimste zin
Sinds jaar en dag staat in de statuten van Humanitas vermeld dat 'het maatschappelijk werk' een bijdrage behoort te leveren tot een in alle opzichten gezond maatschappelijk leven.

De terminologie van artikel 2 stamt uit 1945 en het begrip 'maatschappelijk werk' had in die tijd een veel ruimere inhoud dan nu, in 1971.

Nagenoeg alles wat sociaal-bewogen mensen, doorgaans belangeloos, deden ten dienste van anderen werd 'sociaal' of 'maatschappelijk' werk genoemd. Beroepskrachten, die betaald worden voor het verlenen van hulp aan anderen waren in die tijd nog een zeldzaamheid. Humanitas begon zijn bestaan als een vereniging van mensen die, buiten de konfessionele kaders, dit sociale werk ter hand wilden nemen, en heeft van meet af aan zeer breed terrein van mogelijkheden geopend voor hen die zich op één of andere wijze wilden inzetten voor het welzijn van hun medemens. De organisatie was uniek door de grote variatie van 'werksoorten' die een plaats konden vinden binnen haar verband. In de statuten werd deze brede opstelling nog eens onderstreept door, bij de doelstelling te spreken van 'maatschappelijk werk in de ruimste zin.'

Professionalisering

In de na-oorlogse ontwikkeling echter werden verschillende vormen van maatschappelijke activiteit gaandeweg meer en meer geprofessionaliseerd. Beroepskrachten deden hun intrede in het werk, en gingen als opgeleide deskundigen steeds meer de dienst uit maken op het terrein van de hulpverlening. Ook Humanitas nam gretig deel aan deze ontwikkeling, en stelde er een eer in om, als kleine instelling, met kwalitatief goed beroepswerk voor de dag te komen.

Zo kon het gebeuren dat de beroepskrachten, die werkten onder de vlag van Humanitas, het gezicht van de vereniging gingen bepalen; verschillende vormen van vrijwilligersactiviteit namen in omvang af en werden verdrongen door het beroepswerk. Wanneer er over Humanitas gesproken werd bedoelde men, zeker buiten de eigen kring, over het algemeen het bureau voor maatschappelijk werk, de gezinsverzorging of de kinderbescherming van onze vereniging. De vereniging ZELF, met name de plaatselijke afdelingen, de gewesten

en het kongres werden zaken die door de buitenwacht nauwelijks meer werden onderkend.

Ook binnen de vereniging echter werd steeds meer betekenis gehecht aan '**het apparaat**': plaatselijke besturen en gewestelijke en groot-stedelijke functionarissen voelden zich steeds meer beheerders en bestuurders van een stuk beroepswerk dat onder de naam en de verantwoordelijkheid van Humanitas werd uitgevoerd.

De leden van de vereniging kregen in deze ontwikkeling een wel zeer passieve rol toebedeeld: zij financierden met hun kontributie het beroepswerk, en wanneer zij geen deel uit maakten van een bestuur werd er op hen zelden of nooit een beroep gedaan. Hooguit voor deelname aan kollekte en loterij werden zij benaderd, en éénmaal per jaar met een uitnodiging voor de ledenvergadering van hun afdeling. Nieuwe leden werden voornamelijk nog gewonnen met het 'lokmiddel' van de service die het eigen apparaat kon bieden als de nood aan de man zou komen: gezinsverzorging bij ziekte, of plaatsing in een bejaardenhuis zijn er bekende voorbeelden van. Ook kwam het voor dat mensen, die hulp ontvangen hadden, later werden 'bewerkt' om lid te worden. Humanitas was meer een **INSTELLING** dan een **VERENIGING** voor maatschappelijk werk geworden.

Gemeenschappelijke instellingen voor maatschappelijke dienstverlening

De verdere ontwikkeling van de maatschappelijke dienstverlening heeft, met name de laatste jaren, alom de behoefte gewekt aan reorganisatie van het beroepswerk, om te komen tot een **meer doelmatige dienstverlening**.

Het enorme aantal mini-instellingen en -bureaus, waarvan er vele matig of in het geheel niet functioneren, blijkt een belemmering te zijn voor goede en doelmatige hulpverlening. Processen tot samenwerking en samengaan, federatie en fusie, zijn dan ook in volle gang. Er wordt gewerkt in de richting van grotere instellingen, waar het werk onder deskundige leiding kan worden verricht. Het worden 'gemeenschappelijke instellingen', en Humanitas draagt, samen met anderen, de verantwoordelijkheid voor het bestuur en beheer van deze instituten.

Met de totstandkoming van deze algemene instituten, en de opheffing van

de verzuiling in de praktische uitvoering van het werk ziet Humanitas een belangrijk stuk van zijn doelstellingen, althans op het terrein van de beroepsmatige hulpverlening, verwezenlijkt. Tegelijkertijd echter worden we er als vereniging, bijna met een schok, aan herinnerd dat bij al onze zorg voor de maatschappelijke dienstverlening een ander deel van onze taak met betrekking tot het welzijn van de medemens ernstig in de verdrukking is gekomen: de 'bijdrage tot een in alle opzichten gezond maatschappelijk leven' (vgl. art. 2), in de tegenwoordige terminologie: de 'bijdrage tot de samenlevingsopbouw'.

Samenlevingsopbouw

Het is, op de keper beschouwd, een merkwaardige zaak dat velen in de vereniging er moeite mee hebben zich voor te stellen wat die samenlevingsopbouw nu eigenlijk inhoudt, en hoe Humanitas deze 'nieuwe taak' (sic!) ter hand moet nemen.

'**Liggen** er eigenlijk wel taken op dit gebied?' vragen sommigen zich af, en 'hoe kan **Humanitas** zinnig functioneren op dit terrein?'

Om een antwoord op deze vragen te vinden moeten we ons, naar mijn mening, een aantal zaken duidelijk voor ogen stellen.

Onze democratische samenleving kent een groot aantal instituten die alle ten doel hebben het welzijn van de burgers te konditioneren en te bevorderen. Overheid en partikuliere instituten vervullen, elk op hun eigen wijze, bepaalde functies met betrekking tot het functioneren van de samenleving. Rechtszekerheid, onderwijs, huisvesting, medische en sociale zorg zijn voorbeelden van behoeften waarin op een bepaalde gereguleerde wijze wordt voorzien door verschillende partijen.

Het totale patroon van al deze voorzieningen, inclusief sociale wetgeving en de diensten van het maatschappelijk werk, garandeert echter niet een optimaal functioneren van de samenleving voor al zijn burgers.

Enerzijds worden we geregeld gekonfronteerd met het dis-functioneren van verschillende instituten in onze maatschappij, en anderzijds blijken er nogal eens lakunes te zijn in het totale patroon van voorzieningen, waardoor bepaalde groepen burgers worden 'getroffen': woningzoekenden, zwakbegaafden,

gehandicapten, bejaarden, gastarbeiders, Zuid-molukkers, woonwagenbewoners, maar ook: bewoners van 'onleefbare' nieuwe stadswijken, migranten in hun nieuwe omgeving, jongeren die om hun uiterlijk en hun opvattingen worden geïsoleerd, en ouderen die snelle sociale veranderingen in hun omgeving niet kunnen verwerken. Zowel voor het dis-funktioneren van bepaalde instituten als voor de lakunes die onze maatschappij (althans voor groepen burgers) vertoont, heeft Humanitas belangstelling, omdat het werk van de vereniging 'een bijdrage behoort te leveren tot een in alle opzichten gezond maatschappelijk leven'. Wanneer we ons nu duidelijk realiseren dat Humanitas **niet** in de eerste plaats een INSTITUUT (voor maatschappelijke dienstverlening of samenlevingsopbouw) is, maar een VERENIGING, een bundeling van burgers met een DAADWERKELIJKE belangstelling voor de omgeving waarin zij leven, dan is het duidelijk dat het aksent voor onze activiteit zal moeten komen bij de leden en hun plaatselijke afdeling.

De plaatselijke afdeling zal (weer) moeten gaan fungeren als de plaats waar de leden hun maatschappelijke belangstelling kunnen omzetten in concrete, daadwerkelijke activiteit.

Mogelijkheden voor de plaatselijke afdeling

Het zou het bestek van dit artikel te buiten gaan om op een gedetailleerde wijze te omschrijven hoe een plaatselijke afdeling zich kan gaan opstellen om te fungeren als kader waarbinnen het sociale verantwoordelijkheidsbesef van de leden concrete vorm kan krijgen.

Twee terreinen zijn echter aan te geven. In de eerste plaats zal een Humanitas-afdeling, waar dit mogelijk is, medeverantwoordelijkheid willen dragen voor wat er ter plaatse werkzaam is aan instellingen op het gebied van maatschappelijke dienstverlening, vrijwillige hulpverlening en bevordering van het welzijn. Naast het aanvaarden van bestuursverantwoordelijkheid moet hierbij ook gedacht worden aan andere bijdragen: het 'leveren' van medewer-

kers bijv. aan burenhulp-organisaties, socialeitswerk voor bejaarden, gehandicapten e.d., steun aan het werk van de gemeenschappelijke instellingen door ondersteuning van eigen fondswerving, reclame, enz.

In de tweede plaats zal de Humanitas-afdeling voortdurende aandacht moeten hebben voor mogelijke tekorten in het goed functioneren van de plaatselijke samenleving. Heel concreet zal er voor elk lid, maar ook voor niet-leden gelegenheid moeten zijn met de andere leden of het bestuur bepaalde tekorten te bespreken, met het doel om (uiteraard na enig onderzoek) te overwegen wat men, samen met anderen of in Humanitas-verband, **in concreto** kan doen om verbetering te bewerkstelligen in een bestaande (wan-)toestand.

Wellicht is er, bij voldoende belangstelling, in een volgend nummer gelegenheid om nader in te gaan op deze wijze van functioneren van de plaatselijke Humanitas-afdeling.

E. M. Sevink

Het startschot gelost

Humanitas heeft een start gemaakt om de leden van de vereniging te laten meedenken en meepraten over de activiteiten op het gebied van de samenlevingsopbouw. Het besluit van het congres 1969 dat de samenlevingsopbouw een taak van Humanitas is, heeft een stimulans betekend meer op dit terrein te gaan doen. De gedachtenvorming binnen Humanitas over 'Wat kan verstaan worden onder samenlevingsopbouw?' is verder gegaan door het instellen van een werkgroep samenlevingsopbouw. Een nota van deze werkgroep is in een vergevorderd stadium.

Op het buitengewoon congres 1970 werd, naar aanleiding van de tot dan plaatsgevonden gedachtenvorming, besloten de totale vereniging in de discussie te betrekken.

Met het verschijnen van het speciale nummer van Mens tot Mens 'Humanitas Bouwstenen', werd door het hoofdbe-

stuur aan alle leden informatie en discussiestof gegeven. Men wordt daarbij uitgenodigd te reageren door middel van een antwoordstrook. Deze reacties worden verzameld op het centraal bureau (om technische redenen) en ter kennis gebracht aan de besturen. Hiermee wordt enig inzicht verkregen in het aantal geïnteresseerde leden. De besturen zijn verzocht voor reagerende en andere leden bijeenkomsten te beleggen waar een gesprek over waarom, wat en hoe samenlevingsopbouw kan plaatsvinden. Uit die bijeenkomsten zal tevens moeten blijken in welke mate men plaatselijk geïnteresseerd is.

De start is gemaakt en het proces zet zich in beweging, waar het proces precies in zal uitmonden is niet van tevoren vast te stellen. Een belangrijk aspect is in ieder geval dat de leden (en eventueel andere) meedenken over en vormgeven aan de activiteiten die reeds plaatsvinden en in de toekomst aange-

pakt kunnen worden. Veel zal afhangen van de manier waarop men de informatie, die nodig is voor een discussie, weet over te brengen. Zal het blijken dat Humanitas duidelijk nieuwe taken ziet naast het algemeen maatschappelijk werk, de gezinsverzorging, de kindbescherming enz.? Steken uit de hiervoor genoemde werkteerterreinen zoveel handvaten dat Humanitas, wat de samenlevingsopbouw betreft, deze alleen hoeft vast te pakken om haar handen vol te hebben?

We hopen dat er door de discussie in de vereniging duidelijk zicht komt op deze vraagstukken.

In oktober 1971 zal een deel van het congres gewijd zijn aan de samenlevingsopbouw. Op dat congres hoopt men reeds resultaten van het nu gestarte proces te bespreken.

Naar mijn mening zal dat een belangrijk punt zijn in de loop van het proces.

A. Hogers

Kinderbescherming in het nieuws

Als gevolg van de onrust binnen de kinderbescherming over het functioneren van deze tak van maatschappelijke dienstverlening, zijn er verschillende initiatieven gestart of in een vergeand stadium van voorbereiding, die er alle op gericht zijn de geconstateerde nood situatie in de kinderbescherming op te heffen.

Gaarne willen wij in kort bestek iets weergeven over het op handen zijnde landelijke kinderbeschermingsberaad en het reeds in november vorig jaar gestarte beraad vanuit de gezinsvoogdijsector.

Weet u het al? Er komt een kinderbeschermingsraad. Een ieder, die de toekomst van de Kinderbescherming ter harte gaat, zal in de gelegenheid worden gesteld met anderen hierover in discussie te treden. Tenslotte zal het in den lande besprokene neergelegd worden in een nota, aan te bieden aan de Nationale Federatie voor Kinderbescherming.

Hoe vaak werd niet gevraagd om reële inspraak in de beleidsvoering op landelijk niveau. Welnu, de mogelijkheid hiertoe is dan nu geschapen.

Het is bepaald een waagstuk een dergelijk beraad te organiseren; de kans namelijk dat de discussie verzandt en geen eindconclusies zijn op te stellen is niet denkbeeldig. Degenen, die zich dan ook zullen gaan wijden aan het formuleren van de exacte doelstelling van het beraad, de te volgen werkwijze zullen bepalen, zullen zich voor een niet eenvoudige taak gesteld weten. U zult zich afvragen wie dat dan wel zijn. Ik moet u zeggen dat ik het niet weet. Het is namelijk de bedoeling dat zij op democratische wijze worden verkozen door de werkers en bestuursleden van de particuliere kinderbescherming. De verkiezingsprocedure — deze is geheel gereguleerd — zal zich afspelen in de periode van 1 april tot en met 22 april. Eerst dan zal bekend zijn van welke mensen (maximaal 200) het welslagen van het grootse plan voornamelijk zal afhangen. De '200' zullen op 10 en 11 mei te Noordwijkerhout vergaderen — de vergadering is trouwens openbaar! — en de doelstelling van het beraad, de werkwijze en de samenstelling van een werkorgaan vaststellen. Dit is dan de startbijeenkomst. Dat veel prudente lieden zich bereid verklaren om een van de 200 'gangmakers' te zijn.

Gelukkig overigens dat de toekomst van de kinderbescherming niet van het welslagen van het beraad afhangt. Het establishment zit niet stil; allerlei officiële nota's staan op het punt van verschijnen. Ik denk in dit verband aan de discussie-nota van de staatssecretaris

waarin naar het zich laat aanzien een visie zal worden gegeven op de toekomstige structuur van de (justitiële) kinderbescherming welke aan duidelijkheid niets te wensen over zal laten! Iets om over te discussiëren?

DE LANDELIJKE BUNDELINGSGROEP GEZINSVOOGDIJ

Op 10 oktober 1970 is tijdens een gezamenlijk beraad van Gezinsvoogdij-instellingen een Landelijke Bundelingsgroep Gezinsvoogdij opgericht. Die nieuwe club moest er perse komen, want: Wat presteerde de sectie gezinsvoogdij van de Nationale Federatie voor Kinderbescherming eigenlijk, en wat droegen de onderscheiden groepsorganisaties nu werkelijk bij aan de zo noodzakelijk geachte vernieuwing van de kinderbescherming?! De redenatie was als volgt: Geen wonder, dat er niets wezenlijks ge-

beurt: iedere groepsorganisatie (zuil) spreekt voor zijn eigen standje. Geen wonder dat er niets wezenlijks gebeurt: de ideeën die in het veld leven worden aan de top niet gehoord. Welnu, breng vertegenwoordigers van de onderscheiden geledingen van de drie groepsorganisaties bij elkaar, geef hen de opdracht om op korte termijn (4 maanden) met een nota te komen, bindt hen op het hart dat de structuur in ieder geval ontzuild moet zijn, dat binnen die structuur een ieder inspraak moet kunnen hebben in de beleidsvoering, en dat i.v.m. de noodzaak van een geïntegreerde jeugdwelzijnszorg deze structuur bovendien een overgangskarakter dient te dragen.

Wat is er eenvoudiger dan dit! Spoedig zal de gezinsvoogdij gereorganiseerd zijn. Deze reorganisatie zal zijn uitwerking niet missen, zij zal inspirerend werken. Ga er maar aan staan! In april 1971 zal de L.B.G. verslag uitbrengen van zijn werkzaamheden. Hopelijk zullen de door deze groep ontwikkelde ideeën genade vinden in de ogen van de initiatiefnemers.

En wat gebeurt er als het non possumus wordt uitgesproken? C. M. TER LINDEN

Nieuwe regeling voor oorlogs- slachtoffers

Niet een door velen gewenste pensioenregeling maar een herziening van de oude rijksgroepsregeling voor slachtoffers van de vervolging 1940-1945 is bij Koninklijk Besluit van 8 februari van kracht geworden. Dit Koninklijk Besluit gaat in tegen de wens van de meerderheid in de Tweede Kamer, die in de motie-Voogd een pensioenregeling had gevraagd voor de joodse oorlogsslachtoffers in plaats van de nu tot stand gekomen herziening van de oude bijstandsregeling.

De voordelen van de nieuwe regeling zijn onder meer:

- dat meer mensen dan tot nu toe in aanmerking komen voor een uitkering.
- dat het minimum- en maksimum inkomen, waarnaar de uitkering

wordt berekend, wordt verhoogd.

- dat de uitkering voor bejaarden welvaartsvast is en dat het eigen inkomen dat buiten beschouwing wordt gelaten in belangrijke mate is verhoogd.

ZEVEN GEMEENTEN

De regeling werkt terug tot 1 juli 1970. Nieuw in de regeling is onder meer dat de uitvoering van de herziene regeling wordt geconcentreerd bij zeven over het land verspreide gemeenten Amsterdam, Arnhem, Den Bosch, Den Haag, Groningen, Rotterdam en Utrecht. Deze steden hebben ieder een gebied aangewezen gekregen, waarvoor zij verantwoordelijk zijn bij de behandeling van de aanvragen. Er zal meer samenspel komen tussen die gemeenten, het ministerie van crm en de drie belangenorganisaties: de stichting Joods maatschappelijk werk, Pelita en de Stichting 1940-1945.



Onze tijd

Wat

U bent geen lid van een aktiegroep?

Wat

U neemt nooit deel aan een protest demonstratie?

Nee?

U hebt nog geen papieren muts op het hoofd van een kamerlid gezet?

Nee?

Weet u wat u dan bent?

Dan bent u niet normaal, u bent niet aangepast, en wat nog erger is u bent een non-conformist!

Het maatschappelijk werk en de samenwerkingsideeën

De redactie ontving onderstaande nota van de heer R. Wolf, maatschappelijk werker bij de afdeling Zuid-Kennemerland, die hij ten behoeve van zijn bestuur schreef over zijn gezichtspunten betreffende de ontwikkelingsmogelijkheden van het maatschappelijk werk in verband met de samenwerkingsideeën tussen de vier instellingen voor maatschappelijk werk in Haarlem.

De redactie acht deze nota een waardevolle bijdrage tot de discussie over de plaatsbepaling van het maatschappelijk werk in de samenwerking.

UITGANGSPUNT

Het maatschappelijk werk moet functioneren midden in de samenleving; de zin en waarde van het maatschappelijk werk hangt af van de mate waarin het maatschappelijk werk deze samenlevingsfunctie waar kan maken. Ook de hulpverlening aan personen zal opgevat moeten worden als hulpverlening aan leden van de samenleving, en niet als hulpverlening aan geïsoleerde individuen. Het werkterrein ligt in het vlak van leven en samen-leven van personen, gezinnen, groepen, categorieën en andere samenlevingsverbanden en de wisselwerking tussen deze elementen. Daartoe is noodzakelijk dat het maatschappelijk werk in voortdurende relatie staat tot datgene wat in de samenleving gebeurt en daarop ook kan reageren.

De huidige situatie, dat een specifieke groep uit de samenleving als het ware eigenaar is van een maatschappelijk werk-instelling, werkt belemmerend. Het gaat niet om de dialoog en wisselwerking tussen het maatschappelijk werk enerzijds en een bepaalde groep uit de samenleving anderzijds. Het maatschappelijk werk moet als mede-betrokene in contact treden met al datgene dat gaande is; daar waar iets gebeurt moet men aanwezig zijn om mee te denken en mee te werken, om vanuit de mogelijkheden van het maatschappelijk werk een eigen bijdrage te leveren.

De angst dat het maatschappelijk werk richtingloos mee zou dobberen met allerlei zaken en ontwikkelingen is niet gerechtvaardigd. In de loop der jaren heeft het maatsch. werk een herkenbaar ideologisch fundament ontwikkeld. Al varieert de terminologie, centraal staat de wens zich bezig te houden met de ontplooiing van de mens in een gezondere samenleving. Democratisering van de verhoudingen en ontwikkelingskansen voor ieder zijn daar facetten van.

Aannemelijk is bovendien dat de huidige achterlanden/eigenaren van het

maatsch. werk enigermate verstand zijn, met een vooral papieren ledenbestand, waar nauwelijks meer een discussie plaatsvindt over de problemen van mens, samenleving en maatschappij. De ontwikkeling van denkbeelden geschiedt vaak langs geheel andere kanalen.

Het is thans noodzakelijk om andere wegen en andere organisatievormen te zoeken die het mogelijk gaan maken, meer dan tot dusver, dat:

- de werkers van het maatschappelijk werk, professioneel en non-professioneel, een grotere verantwoordelijkheid (kunnen) gaan dragen voor de aard, inhoud en vorm van hun bijdrage aan de oplossing van samenlevingsproblematieken,
- dat het maatsch. werk als instelling meer betrokken raakt bij allerlei ontwikkelingen, stromingen en groeperingen in de samenleving, die zich bezig houden met samenlevingsproblematiek,
- het maatsch. werk flexibeler wordt, sneller een meer adequate bijdrage kan leveren (er zijn andere bijdragen mogelijk dan alleen maar sociaal casework),
- er een instelling ontstaat die door zijn verschijning, inhoud, vorm en presentatie een normaler, aantrekkelijker en bereikbaarder gesprekspartner wordt dan de huidige geïsoleerde 'ivoren torens'.

Als organisatievorm zien we iets in de hieronder beschreven richting (met alle ruimte voor andere ideeën):

Een aantal werkgroepen van maatschappelijk werkers, bestaande uit

- werkers met een opdracht tot werken in een bepaalde wijk
- werkers met een stedelijke opdracht, eventueel ten behoeve van bepaalde categorieën mensen
- werkers met een bijzondere opdracht

bijv. alternatief maatsch. werk onder jongeren, of met opdracht t.a.v. een bijzondere problematiek.

Iedere werkgroep komt regelmatig (bv. wekelijks) bijeen en bespreekt het verrichte en te verrichten werk; in eerste instantie is iedere werkgroep zelf verantwoordelijk.

Het valt te verwachten dat in groepen vanzelf bepaalde personen op grond van persoonlijkheid, ervaring, kundigheid etc. kernfuncties gaan vervullen en het vertrouwen van de groep gaan krijgen. Het lijkt mij echter onjuist om deze informele functies te belasten met formele leiding als taak.

Een stafgroep bestaat uit afgevaardigden (minimaal bv. 2, maar de vrijheid om met meer afgevaardigden te komen, al of niet roulerend, al of niet ad hoc) van de werkgroepen. De meer algemene zaken, algemeen beleid en algemene vragen worden vanuit de werkgroepen ingebracht in de stafgroep. Na bespreking komt het resultaat terug in de werkgroepen. De stafgroep is het centrale beleidsvormende orgaan.

Voor de uitvoering van het uitgestippelde beleid is nodig een management. Dit is enigermate te vergelijken met de oude directie, maar dan met dit verschil, dat de directie zijn opdracht ontvangt vanuit de stafgroep, service verleent aan de stafgroep en via de stafgroep aan het geheel. Besluitvorming kan eventueel voorbereid worden door het management, maar zal moeten plaats vinden in de staf. Taken qua service-verlening zouden o.a. kunnen zijn: representatie, publiciteit, planning, huishoudelijke dienst. Externe contacten kunnen echter ook door afgevaardigden van de staf waargenomen worden.

Konsulenten: ten behoeve van het werk en de werkers dienen er konsulenten aanwezig te zijn (te vergelijken met supervisors/praktijkleiders/konsulenten in het huidige systeem) met wie de werkers bepaalde gevallen of probleemsituaties ter advisering kunnen bespreken. Te denken valt aan konsulenten (al of niet part-time) in casework-methodieken, gezinstherapie, groepswork, sociale aktie, psychiatrie, juridische zaken, notariële zaken. De casework- en aktie-konsulenten zouden bv. via participatie in de stafgroep betrokken kunnen blijven in het gehele beleid. Vrijgestelden: In het centrale gebouw dienen steeds aanwezig te zijn één of meer vrijgestelden, d.w.z. werkers die geen afspraken mogen maken, en die direkt kunnen reageren op de vragen die binnenkomen. Als een persoon met moeilijkheden zit, kan hij direkt geholpen worden (krisis-interventie) en niet de volgende week. Als er zich gebeurtenissen voordoen, akties e.d., moet de vrijgestelde direkt er op in

kunnen springen, met enige volmacht van de staf.

Relatie met de samenleving

Werkers kunnen in opdracht van de staf participeren in diverse groeperingen. Indien bijv. een wijkwerker ontdekt, dat in een bepaald buurthuis behoefte is aan maatsch. werk-participatie (of de staf vraagt zich af óf er behoefte aan is) dan kan een andere werker een speciale opdracht krijgen naar dat buurthuis toe. Of een andere situatie: de wijkwerker merkt dat er in zijn wijk een actie ontstaat (bijvoorbeeld: Actie Alarm), rapporteert dat in de staf en de staf vaardigt een werker af tot participatie.

Op deze wijze ontstaan er vanuit de instelling allerlei werkkontakten met groepen, acties etc. (woningnoodacties, bejaardensociëteiten, buurt- en clubhuizen, Release, diverse vrijwilligersorganisaties, maar ook bv. de gezamenlijke huisartsen, diverse scholen; kortom: allerlei formele en informele, wel of niet geïnstitutionaliseerde samenlevingsverbanden).

Eens in de zoveel tijd (bv. per kwartaal) organiseert de instelling een algemene vergadering, waar alle groeperingen, maar ook alle cliënten, waar de instelling contact mee heeft, voor uitgenodigd worden. Deze algemene vergadering dient openbaar te zijn. Op deze algemene vergadering leggen enkele werkers namens de stafgroep verantwoording af voor de wijze waarop de instelling tot dusver gewerkt heeft en ontwikkelt men denkbeelden voor de toekomst. Aan de genodigden (eigenlijk: alle aanwezigen) wordt gevraagd om reacties, kritiek, ideeën, plannen, wensen. Op deze wijze ontstaat er een wisselwerking tussen instelling en het werkelijke achterland (eigenlijk: omringen de land): ten eerste via de daarvoor aangewezen werkers die participeren in het betreffende achterland, en ten tweede door aan de betreffende achterlanden verantwoording af te leggen over de werkwijze.

Deze algemene vergadering is te vergelijken met het bestuur in de oude situatie (bestuur als representant van het achterland, aan wie de werkers verantwoording afleggen).

Zowel in de interne organisatie als in de relatie tot de samenleving is hiërarchie afwezig. Het is gedacht als een democratische organisatie, waarin de

medewerkers gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor wat er gebeurt en niet gebeurt.

De hierboven beschreven grondregels zijn uiteraard verder uit te werken: De wijkwerker, die waarschijnlijk vooral met cliënten te maken heeft, zal samenlevingsproblemen signaleren, waar hij alleen geen antwoord op kan bieden. Door de problematiek te brengen in a.) de werkgroep, en b.) de stafgroep, kan hij meer werkers erbij betrekken, die op hun beurt wellicht weer andere deskundigheid meebrengen.

Wat betreft personeelsbezetting wordt niet alleen gedacht aan casework-maatsch. werkers, maar ook aan opbouwwerkers, cultureel werkers, psychologen, sociaal-psychologen, etc.

Wat al of niet specialisatie van de werkgroepen betreft: het apart zetten van bijv. alle wijkwerkers leidt tot isolement. Het lijkt de beste weg om alle werkgroepen samen te stellen uit diverse werkers. Toch is denkbaar dat op een bepaald moment een werkgroep ontstaat die wat meer gespecialiseerd is in bijv. gezinsproblematiek (niet de gezinsproblematiek monopoliserend!) en waarin een mengsel kan ontstaan van AMW, MOB, LM, met bijzondere methodieken als gezinstherapie, en eventueel met bijzondere onderzoeksmogelijkheden, waarin andere disciplines participeren.

Het gaat er niet om een instelling te maken van maatsch. werkers, maar het gaat om het maken van een instelling, die zo goed, adequaat mogelijk meewerkt.

De organisaties die tot dusver 'eigenaar' waren van een maatsch.werk-instelling, blijven bij de instelling betrokken via de algemene vergadering. Immers, er zal in die organisaties werk te doen blijven voor maatsch. werkers, bijvoorbeeld meedenken en meewerken aan vrijwilligerswerk, acties rond samenlevingsopbouw, kerkelijk werk, en wat er meer is.

Via de algemene vergadering kan ieder, en iedere groepering, mee betrokken blijven bij de ontwikkelingen van de maatsch.werk-instelling.

Een tot dusver open gebleven gebied, vanuit het maatsch. werk, nl. deel hebben aan maatschappelijke ontwikkelingen en beïnvloeding daarvan middels publiciteitsmedia, zal meer gestalte kunnen krijgen door aanwijzen of aan-

stellen van personen met een speciale opdracht tot publiciteit. Hun positie ligt ergens in de stafgroep of in het management, of daar tussen in.

Bovenbeschreven aanzetten tot een andere organisatievorm behoeven uitgebreide discussie in breder kring. Daarvan zal afhangen wat er te realiseren is. Duidelijkheidshalve moeten wij hierbij verklaren, dat de nieuwe organisatie van maatsch.werk-instellingen in Haarlem voor ons toch wel minimale mogelijkheden moet bezitten tot medeverantwoordelijkheid voor de beleidsvorming, een platform moet zijn waar wij gezamenlijk met de andere medewerkers de ruimte moeten hebben om op zo creatief mogelijke wijze dié antwoorden te zoeken, die o.i. nodig zijn op de problemen waarmee we gekonfronteerd worden.

Rudi Wolf

Humanitas en de toekomstige ontwikkeling van het algemeen maatschappelijk werk in Rotterdam

Van de heer Sie, maatschappelijk werk-adviseur van onze afdeling Rotterdam, ontvingen wij onderstaand artikel over de ontwikkeling van het algemeen maatschappelijk werk in Rotterdam.

Hoewel het een moeilijk te lezen artikel is (veel te veel vaktermen!), heeft de redactie toch tot plaatsing in ons blad besloten, omdat een aantal gedachten in dit artikel zeker de moeite waard zijn en wellicht tot discussie aanleiding zullen geven. Wij zijn benieuwd!

Behalve een theoretische beschouwing is dit stuk tevens een toelichting op de **Nota Toekomstige ontwikkeling van het Algemeen Maatschappelijk Werk in Rotterdam**, en wel een toelichting door het Humanitas-lid van de Praktijkcommissie van de samenwerkende Instellingen voor A.M.W. te Rotterdam, die verantwoordelijk is voor bovengenoemde nota.

In het onderstaande ga ik uit van de in **formele zin gemeenschappelijke doelstelling** van alle instellingen: goede en deskundige hulpverlening aan de cliënt. Ik vermeld deze doelstelling maar weer eens omdat op het laatste (bijzonder) congres van Humanitas een jonge heetgebakerde deelnemer uitriep: 'Ik heb nog niemand iets horen zeggen over het belang van de cliënt'. Nee, dat was zo, iedereen vond dat een zo vanzelfsprekende zaak (anders was men niet eens naar het congres gegaan) dat men het overbodig vond nog eens te konstaten dat überhaupt Humanitas opgericht was in het belang van de cliënten! Men stelde zich eens voor dat op een congres van b.v. internisten over een nieuwe therapie, de voorzitter eerst moet zeggen: 'En denk erom: het gaat om de gezondheid van onze patiënten!' Het gaat dus bij alle instellingen om een goede en deskundige hulpverlening.

Maar wat is goed en wat is deskundig?

Definities van goed en kwaad hangen nauw samen met de **levensbeschouwing** (wel of geen anti-conceptiva, wel of geen euthanasie, wel of geen abortus provocatus). Rooms Katholieke psychotherapiën b.v. zijn in Nederland zeer snel veranderd nadat de nieuwe theologische denkbeelden en het daarmee samenhangende mensbeeld in de Nederlandse Kerkprovincie ingang vonden. (1). Definities van deskundigheid hangen samen met o.a. de discipline waarin de definiërende persoon is opgeleid (en als agologies kultureel antropoloog die als zodanig gezinssocioloog is, doet het mij deugd dat de gezinsbehandeling zoals o.a. door de socioloog Norman W. Bell gepropageerd wordt, furore maakt,

ook bij de psychiatrie, die in het maatschappelijk werkveld ten onrechte zo lang de baas speelde over psychologie, kulturele antropologie en sociologie). Maar bovendien hangt een psycho-sociale technologie waarin een bepaalde wetenschap opleidt voor een deel ook af van het mensbeeld van de wetenschapsbeoefenaar: hiervan is b.v. de mate van (non) direktiviteit van de agoog t.a.v. de cliënt afhankelijk. Men vergelijk b.v. het in mijn ogen iets te optimistische mensbeeld van C. R. Rogers met het somberder mensentype dat Freud voor ogen stond en daarmee samenhangend hun therapie. Een extreem somber beeld van de mens had Hobbes ('de mens is voor zijn medemens een wolf') en dientengevolge geloofde hij helemaal niet in een democratie maar alleen in een absolute monarchie met strenge wetten.

Het mensbeeld dat, zonder dat ze het zelf weten, bij vele jonge maatschappelijk werkers zo'n grote rol speelt in hun case-work, hangt samen met de levensbeschouwing en met de huidige stand van de menswetenschappen, in het bijzonder van de kulturele antropologie, die als enige sociale wetenschap een laboratorium biedt van levensechte gezins- en maatschappijstructuren en de daarin heersende communicatiesystemen en daarmee verband houdende neurosen, psychosen en gezinskonflikten, enz.

Artikel 2 van de statuten van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk '**Humanitas**' zegt o.a.: 'De vereniging stelt zich ten doel het verrichten van maatschappelijk werk in de ruimste zin en staat daarbij open voor allen die behoefte gevoelen aan een tegemoetredende, **vrij van elke leerstelling**, waarbij in het bijzonder gedacht wordt aan de buitenkerkelijken. Zij erkent evenwel de noodzaak om zich bij haar arbeid te laten leiden door enkele richtinggevende beginselen. Daartoe behoort in de eerste plaats het algemeen-humanistisch beginsel van

de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid en de daaruit voortvloeiende erkenning van het recht op en de plicht tot zelfbestemming en zelfontplooiing van ieder mens, zij het binnen de grenzen door het belang der gemeenschap getrokken'.

Deze opvatting is te interpreteren als o.a. een flexibele opstelling t.a.v. de vigerende methodieken. Humanitas is ondogmaties zowel t.a.v. levensbeschouwing als t.a.v. alle methodiek scholen: Freudianen, Adlerianen, gedragstherapeuten, Rogersianen*, gezinstherapeuten mogen allen met hun pudding aankomen en onze cliënten en maatschappelijk werkers zullen proeven welke pudding het beste smaakt, idealiter gesproken dan, want een adequate evaluatie van methodieken gaat boven ons budget.

Smaken verschillen

Humanitas zal echter rekening houden met het feit dat smaken verschillen. Is de cliënt meestal te ondeskundig om voor een bepaalde methodieschool te kiezen, anders ligt het **soms** met de levensbeschouwing. Het ligt dus in de (Humanitas) lijn der ontwikkeling dat een waarlijk **algemene** Nederlandse vereniging voor Maatschappelijk Werk zijn gelederen **vult** met maatschappelijk werkers van **alle levensbeschouwingen**, opdat in die gevallen waar dat gewenst wordt door de cliënt, een maatschappelijk werker van de eigen confessie (of juist niet) kan helpen (er zijn orthodox christelijke cliënten die per se geen geloofsgenoot willen hebben). Bij toereikende omstandigheden van personeel en financiën zou Humanitas, in bovengenoemde lijn doordenkend, geëindigd zijn in een gevuld algemene multifunktionele instelling (voor algemeen maatschappelijk werk, kinderscherming, gezinsverzorging, bejaardenhulp enz.).

Bezien wij nu de nota van de praktijkcommissie die in het kort gezegd een evolutie aangeeft van losse, via meer gestructureerde vormen van samenwerking naar een grote gevuld algemene instelling dan kunnen de pioniers van Humanitas met voldoening vaststellen dat hun einddoel in de toekomst misschien nog eens wordt bereikt.

Het model, de gevuld algemene multifunktionele (diverse werksoorten

onder één dak samenwerkend) instelling op democratische basis, is immers wat Humanitas in feite steeds heeft nagestreefd. Zoals ook met grote integriteit door mijn kollega- praktijkleiders is gesteld: Humanitas heeft zich vooral met de buitenkerkelijken bezig gehouden, niet uit afkeer van de kerkelijke mens, maar 'daartoe wel gedwongen door de opstelling van de anderen' (2).

T.a.v. de multifunktionaliteit moge nog worden opgemerkt dat Humanitas terecht dit als een belangrijk methodies beginsel voorstaat om vakblindheid van één werksoort tegen te gaan, terwijl bovendien het over en weer verwijzen vergemakkelijkt wordt. T.a.v. de democratie van de instelling is ook Humanitas een koploper, immers de andere instellingen zijn stichtingen terwijl binnen de vereniging Humanitas een ontevreden maatschappelijk werker **als verenigingslid** zijn maatschappelijk werkadviseur of directeur en zelfs zijn bestuur ter verantwoording kan roepen.

Alternatieven

Als praktijkleiders hebben we gemeend zo eerlijk mogelijk zes hoofdalternatieven met hun voor- en nadelen te schetsen, de keuze overlatend aan onze achterlanden (waarin immers onze potentiële cliënten zitten), besturen, beleidsfunctionarissen en maatschappelijk werkers. Voor ieder achterland zal mogelijk de keuze anders zijn. Mijn keuze ligt op wetenschappelijk- theoretische en filosofische gronden bij bovenstaand model waarin immers de beste garanties liggen voor deskundigheid zonder vakidiotisme (multifunctionele instelling) en zo nodig levensbeschouwelijke wensen van cliënten gehonoreerd kunnen worden (**gevuld** algemene instelling waarin naar keuze een protestantse maatschappelijk werker, een R.K., een humanist of andere buitenkerkelijke kollega beschikbaar is).

* De afleiding Rogerianen is taalkundig onjuist.

Ik beseft zeer wel dat model 6 niet di-

rekt realiseerbaar is, hoewel dat wat Humanitas betreft met een geringe aanpassing van de Statuten best kan, immers binnen het huidige kader van Humanitas opereren al of kunnen opereren werkers en beleidsfunctionarissen van protestantse, R.K., humanistische of andere (b.v. Vrijdenkersbeweging) buitenkerkelijke levensovertuiging. Gevulde algemeenheid betekent nogmaals niet een kleurloze, puur technokratische algemeenheid. In iedere agogiek (sociale techniek) zit een stuk levensbeschouwing verdisconteerd (3) en dat kan in sommige probleemsituaties de keuze mogelijkheden van de cliënt van een gevuld algemene instelling vergroten.

De Praktijkcommissie heeft gemeend met het schetsen van de zes hoofdmodellen haar plicht te vervullen, het aan de Beleidscommissie en de Besturen overlatend wat nu realiseerbaar is en wat niet. In iedere instelling zullen

Vervolg op pagina 24)

Een gevaarlijk wetje

In het kaderblad en het ledenorgaan hebben wij met min of meer grote regelmaat actiegroepen aan het woord gelaten en erover geschreven. Wij deden dat met de gedachte in het achterhoofd, dat acties en de vaak daaraan gepaard gaande demonstraties een nuttig effect kunnen hebben op bestuurlijke politieke organen, die dan met hun neus hardhandig op de feiten worden gedrukt, eindelijk de broodnodige maatregelen nemen. Het is ook geen onbekend feit dat sommige demonstraties nogal eens uitliepen op een rel.

Een speciale commissie onder leiding van de secretaris-generaal van het ministerie van Justitie heeft onlangs een rapport uitgebracht dat dient als uitgangspunt voor een wetsontwerp waarin manieren worden omschreven ordeverstoringen te voorkomen. Zo kon

iemand, waarvan vermoed wordt dat hij mee zal doen aan een demonstratie waarvan dan weer vermoed wordt dat die optocht misschien wel eens kan uitlopen op ordeverstoring een briefje in de bus krijgen van de officier van justitie. Dat briefje behelst dan een verbod aan zo'n actie mee te doen. Het verbod heeft een duur van 10 dagen en kan eventueel worden verlengd met 30 dagen.

Dit is een schandelijke inbreuk op de demonstratievrijheid maar zelfs dat is het departement niet voldoende want het is ook nog mogelijk dat de officier van justitie eist dat voor nakoming van het bevel een zekerheid wordt gesteld en als daaraan niet wordt voldaan kan hij de verdachte voor tien dagen in bewaring laten stellen.

Op deze manier kunnen demonstraties,

die, om het nogmaals te zeggen, een nuttige functie kunnen hebben, van hun organisatie worden beroofd en daarmee worden ontkracht. We spreken dan nog niet eens over de inbreuk op de persoonlijke vrijheid, die in dit rapport wordt voorgesteld. Op een ander ministerie, dat van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk is eens een rapport gemaakt over rellen. De konklusie van dit rapport luidde dat nogal eens de politie oorzaak was van bepaalde toestanden die kunnen worden gekwalificeerd als rellen. Zouden dan de politieagenten dan ook zo'n briefje van de rechter-kommissaris in hun brievenbus krijgen? Zelfs als dat het geval zou zijn, dan moet er toch op alle mogelijke manieren tegen dit voorstel worden geprotesteerd en gedemonstreerd. Reserveer alvast maar een dag om aan een demonstratie mee te doen.

(Vervolg van pagina 23)

de praktijkleiders uiteraard wel adviezen geven aangepast aan de omstandigheden en de factoren die voor de betreffende instelling gelden. En ieder advies is een 'diskussiestukje'.

Welk keuze

Welk model definitief of voorlopig gekozen wordt zal van legio factoren afhangen die ik als inhoudelijk begeleider van maatschappelijk werkers niet alleen kan overzien. Te denken valt aan het mij niet zo goed bekende terrein van subsidiemogelijkheden etc.

Het is echter goed zich af en toe te bezinnen op de diepere achtergronden van het werk en daartoe heb ik dit stuk geschreven. Konkluderend kunnen we stellen dat Humanitas, door de toenemende professionalisering min of meer in het gelijk gesteld om zich ondogmaties op te stellen, onbevreesd de ontwikkelingen kan tegemoet zien, zich als steeds open en kritisch opstellend in het belang van de cliënt en bij een toename van sociaal wetenschappelijke inzichten niet langer alleen curerend aan symptomen maar ook preventief de bronnen van de moeilijkheden zelf aanvatend (4).

Drs. H. T. Sie-Dhian-Ho, maatschappelijk werk adviseur bij de afdeling Rotterdam van 'Humanitas'.

Enkele literatuur gegevens:

1) Henk Suër: **Niet te geloven**. De geschiedenis van een pastorale commissie. Een uitgave van de Katholieke Centrale Vereniging voor Geestelijke Volksgezondheid. Bussum 1969.

2) Praktijkcommissie Samenwerkende Instellingen voor Maatschappelijk Werk: **Nota toekomstige ontwikkeling van het Algemeen Maatschappelijk Werk in Rotterdam**. Rotterdam 1970, pag. 1. (verkrijgbaar bij de A.M.W. Instellingen).

3) T. T. ten Have: **De wetenschap der sociale agogie**, 1962 of **Klein bestek van de agologie**, Groningen 1968.

Marie Jahoda: **Current Concepts of Positive Mental Health**. New York 1958. Commissie Onderzoek Maatschappelijk Werk: **De beroepsrol van de maatschappelijk werker: problemen met betrekking tot waarden en normen**. Den Haag 1964.

4) Hiervoor biedt de kulturele antropologische literatuur een rijke bron van gegevens. Binnen afzienbare tijd hoop ik meer hierover te publiceren.

In gesprek over de abortuswetgeving

In het speciale nummer van ons ledenorgaan 'Humanitas bouwstenen' dat u enige tijd geleden hebt ontvangen, wordt u uitgenodigd over het opbouwen van de samenleving — en de taak die Humanitas daarbij heeft — mee te praten en te denken.

In een van de artikelen in het ledenorgaan n.l. 'Humanitas... wat nu?' werden er enkele voorbeelden genoemd van zaken die Humanitasleden aan zouden kunnen pakken. Eén daarvan betrof de abortus en alles wat daarmee samenhangt, zoals abortusklinieken, STIMEZO, en de abortuswetgeving.

Op het laatste, de wetgeving, willen wij nog even terugkomen, omdat twee Tweede Kamerleden, de heren Lamberts en Roethof, een wetsvoorstel hebben ge-

formuleerd. Indien er leden (en beroepskrachten) zijn, die vinden dat Humanitas hierover een standpunt moet formuleren dan worden zij verzocht dat op de komende afdelingsvergaderingen aan de orde te stellen. Als er leden zijn die leden van andere afdelingen willen ontmoeten om over dit onderwerp te praten dan kunnen zij dat doorgeven aan het Centraal Bureau Humanitas, J. W. Brouwerstraat 16, Amsterdam. Tel. **020 - 73 94 44**. Op aanvraag kunnen worden toegestuurd:

— een exemplaar van het wetsvoorstel Lamberts/Roethof

— een lijst van publikaties over abortus*.

* zie ook elders in dit blad een berichtje over een documentatiemap.

Een nieuw tijdschrift

Fusies in het bedrijfsleven, wellicht in de toekomst samengaan van organisaties voor maatschappelijk werk en nu een fusie van een aantal tijdschriften over jeugd-zaken. Het resultaat van de besprekingen tussen Blauwdruk van de Hervormde Jeugdraad, Dux (Katholieke Jeugdraad) Fase (Moderne Jeugdraad) en Gaandeweg (Christelijke Jeugdraad) is het nieuwe tijdschrift: jeugd en samenleving.

In de naam van het nieuwe tijdschrift zit de kern van wat de redactie wil verwezenlijken. Men wil schrijven over jeugd en samenleving 'die voldoen aan de criteria van aktualiteit en relevantie en van de andere kant getuigen van een wat afstandelijke reflectie'. Wat mooi maar moeilijk gezegd, vinden wij, maar de inhoud

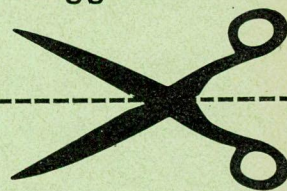
van het eerste nummer is leesbaarder; artikelen o.m. over democratie en het recht op informatie, participatie, onderwijs voor werkende jongeren de crisis in het vormingswerk met werkende jongeren en over levensbeschouwelijke oriëntatie. Dit laatste artikel zal de redactie van het nieuwe blad met grote interesse gelezen hebben, want zij zegt van zichzelf dat de vakdisciplines, de politieke opvattingen en de levensbeschouwelijke overtuigingen in haar kring verschillend zijn. Zij heeft echter naast die verscheidenheid een gemeenschappelijke mening t.a.v. het redactiebeleid: men heeft een voorkeur voor die gedachten die uitzicht openen op een humane samenleving voor de jeugd.

v.D.

Memo,

u aangereikt door NRC Handelsblad
op het papier
van uw hoogsteigen blad

Dus waarom bent u nog geen abonnee?



Bon

- ☐ Ik wil die krant 4 weken op proef, voor de halve prijs (f.3,30)
- ☐ 2 weken gratis plus tot wederopzegging, een abonnement voor f.21,45 per kwartaal

Ik maak nog geen geld over
maar wacht eerst uw bericht af.

Naam.....

Adres.....

Plaats.....

Zend deze bon (of schrijf een briefje)
in open envelop zonder postzegel
aan NRC Handelsblad,
Antwoordnummer 534, Rotterdam.

HU

of bel voor kennismaking

010-14 72 11, toestel 3000

020-23 98 11, toestel 100



april 1971 - 26ste jaargang no. 2 - verschijnt eenmaal per twee maanden